

Prógvhandan á Føroya Læraraskúla

Røðan hjá Paula Nielsen, rektara:

Sum kærleikin, soleiðis eisini pedagogikkinn í innastu veru síni

Gamli Kirkegaard skrivaði millum nógvar aðrar bókur eina bók, nevnd »Kjerlighedens Gjerninger«.

Hana vendi eg av og á aftur til, tá ið vantandi trúgvín á menneskjaligleikan í mær sjálvum og í mínum med-menniskjum hóttir við at taka mær av fótum.

Kærleikin, sigur Kirkegaard, tekur sum givið, at kærleikin er í hjartanum á hinum. Tað gevur kærleikanum møguleika at vaksa og búast.

Tí er kærleikin endaleysa tolin, og hann býr í mínum hjarta, tí eg innast inni trúgvi, at niðast við hjartaroturnar er hann at finna hjá hvørjum einstøkum, sum onkuntíð møtir honum.

Tit sœu flest øll filmin »Hini vesælu«.

Hugsíð um Jean Valjean, so vita tit, hvat eg meini við. Ella faðir burturvilsta sonin.

Sum kærleikin, soleiðis eisini pedagogikkinn í innastu veru síni.

Tey, sum eru uttanum okkum, læra meira av tí, sum vit eru, enn tí sum vit siga.

At trúttá sannleikar niður í onnur er hvørki kærleiki ella pedagogikk.

Pedagogikkinn hevur sum grundstøði, at viljin at læra og at halda sær sjálvum uppi, býr í hvørjum einasta okkara. Ger pedagogikkinn ikki tað, og sæst tað ikki aftur í verki, slær hon yvir í sín egna mótsetning. Vit fara at seta høvd uppá fólk, í staðin fyri at fylgja teimum til gáttina á teirra egna skili.

Tí má pedagogikkinn, eins og kærleikin, vera endaleysa tolin og ongantíð góðtaka, at innasta vera hennara kann ikki lumpast inn á fólk við listum og snildum, sama hvussu lokkandi og tølendi og tekniliga framkommar tilíkar snildir og listir eru.

Vit liva í eini tíð, har alt gongur skjótt, og har áhaldandi krav er til okkum, sum

hava við børn, ung og tey, sum onkursvegna eru minni ment at gera, at vit skulu dikja á tey, so vit ikki verða eftirbátur samanborið við onnur lond.

Spurningurin er bara, um sinnið okkara - mannasinnið - heldur til tað stóðugt vaksandi ferðina, sum nútíðin noyðir inn á okkum. Trýstíð at fylgja við hóttri við at gera okkum til maskinur, og tað er sanniliga ein sjúklig gongd.

Sum ongantíð áður er neyðugt, at vit menniskju eisini læra okkum at hugsa okkum um.

Men at læra at hugsa okkum um gera vit ikki í skundi. Tað kemur so við og við.

Og vit læra allastaðni, bæði tilætlað og ótilætlað. Vit læra av hvørjum øðrum. Vaksinn læra børn, børn læra vaksinn, og børn læra børn, og vit læra inni í okkum sjálvum við tí føringi, sum vit hava, tá ið vit fáa frið at hugsa okkum um, og høvi at deila tað, ið rørist í okkum, við onnur.

Eitt barn er ikki ein fløska, sum skal fyllast, men ein brandur, ið skal birtast.

Heimspekingurin Lyotard, sum serliga er kendur fyri sínar skriftir um postmodernismu, hevur hesa viðmerking:

»Eg haldi,« sigur hann, »at tað, sum er neyðugt fyri tankan nú á døgum, júst krevur tað øvuga tví skundi, sum verður noyðdur inn á okkum, og tað er at geva sær stundir, lata tað taka eitt sindur av tí, at missa tíð. Tað er fremjandi fyri alla umhugsan og grundleggjandi fyri hugans virki. Tað verður nevnt »anamnesa«. Tíð fer fyri skeyti. Tilíkt virksemi er ómissandi fyri at roynd, ikki bara at skilja, men at festa seg við og at fáa tað at venda aftur, sum verður gloymt í skundinum. Eg haldi at tað er umráðandi ikki at gloymas.«

Teir nýggju lærararnir eru: Halda Dalbø, Annika Djurhuus, Vivian Gudjonsson, Ingolvur Gunnarsson, Atli Hansen, Eyðgunn Hansen, Hans Hansen, Rannvá Hansen, Jón Højsted, Sigríð Højsted, Jákup Isaksen, Guðrun Jacobsen, Mariann Jacobsen, Tina Jacobsen, Jóhanna Joensen, Jóhannis Joensen, Miriam Johannesen, Óli Johannesen, Mariann Johansen, Bjørn Kalsø, Dan Lamhauge, Sára Mikladal, Jóanis Nielsen, Terji Nielsen, Katrin Nolsøe, Guðrød R. Petersen, Erika Poulsen, Jeanette Poulsen, Tórunn Poulsen, Johan Stenberg, Sólveig Tausen, Miriam Thomassen og Randi Weihe

Og týska skaldið, Michael Ende, sum m.a. skrivaði bókina um Momo og tíðar-tjóðarnar, segði tað soleiðis í eini blaðsamrøðu fyri nøkrum árum síðani »Tann sum er bangin fyri at spilla tíðina burtur, missur hugflogið, lívsneistan og spontanitetin«.

Stutt tori eg at siga: Ein eg vegin til vísdóms, og hann skuldi verið lættur at funnið

dumma teg og dumma teg og dumma teg aftur, men minni og minni og minni hvørja ferðina.

Børnini liva í eini verð, sum vit sum vaksinn eru hava ilt við at røkka.

At mæta teimum í teirra verð er tað, ið vit royndu at fyrireika tykkum til í útbúgvingunum her hjá okkum. At kenna »andadráttin« hjá børnum og ungum í tíðini, og støðuna hjá teimum, sum kunnu hava ilt við at fylgja við.

Ingolvur av Reyni, listamálari, var í sjónvarpinum herfyri. Hann segði nóg, sum ið hvussu er rørdi við meg og okkum øll heima hjá okkum, frá tí elsta til tað yngsta.

M.a. segði hann, at hann, árin eftir at hann var komin heim aftur - hann hevði lært niðri í Danmark - royndi at loysa seg frá øllum tí, sum hann hevði lært har niðri. Tað tók honum nógvar ár, og hann sannaði eisini, at tað krevur mót, at vera sannur móti sær sjálvum.

Tað er mín vón, at tað, sum tit hava lært her á skúlanum, ikki bert er eitt lag av lakki, sum slíttist av sum árin ganga, men at tit stingur so djúpt, at tit kunnu mennast í tykkum sjálvum, so hvørt sum tit loysa tykkum frá tíðini her á skúlanum.

Biðið ikki um forskriftir og avmarkingar og um fast at halda um. Biðið um rásarúm, og vísið so í verki, at tit orka at bera ábyrgdina og álitið.

Gera tit ikki tað, kunnu tit vænta, at eldhugin so lifandi fer, og kenslan av, at tykkara arbeiði ger mun.

Eldurin í eygunum fánar, kveikjarin verður til flakkandi lóntræl, bjørtu sjónirnar til burturgoymd einsemsar við skerdari eftirlon frá tí tú fyllir seksti.

Eg hoyrði í gjár um ein flokk í einum av skúlanum í Havn.

Tey høvdu verið tríggar dagar á seturskúla.

Nakrar dagar frammanundan vóru hósarungarnir hjá flokkinum komnir út.

Hvussu nógvir teir vóru í tali, veit eg ikki, men tað setti tey ikki aftur. Tey høvdu hósarungarnar við sær. Og eg tori at vedda uppá, at tað minnst tey, eisini tá ið alt annað er farið, sum tey hava lært í skúlanum.

Eina lítt søgu fari eg at siga aftrat, sum eina heilsan til tykkara, sum nú eru liðug. Hon sigur meira enn nógvar lerd orð, hvat ið rørist í børnunum. Tað er Bergtóra, sum nú er 7 ára gomul, sum einaferð herfyri skulu hava eina søgu við í barnagarðin um okkurt, sum hon mintist, og sum var hent henni. Vit at tosa um ymiskar hendingar, og hetta varð so tann, sum vald varð burturúr.

Ein søga um stórar hvalir, trøll og spøkilsir
Tá ið eg var lítul, ræddist eg altíð so illa trøll, spøkilsir og stórar hvalir.

Ein dagin vildi eg so illa pissa.

So segði eg við mammu, at hon skuldi koma við mær,

men hon segði, at eg skuldi bara fara sjálv.

Eg segði, at eg tordi ikki, tí eg væntaði, at eitt trøll fór at koma upp úr vesinum.

Tvælt í teg, segði mamma. Tú veitst væl, at trøll eru ikki til.

Ja, tað veit eg, segði eg, men kanska kemur eitt trøll á líkavæl.

Ja, segði mamma, so skalt tú bara siga, far burtur titt ljóta, býtta trøll, tí tú ert slett ikki til.

So fór eg, men eg tordi ikki longur enn út til speglið í gongini.

So fór eg inn aftur í stovuna til mammu og segði við mammu, at eg tordi ikki, tí eg var so bangin fyri, at eitt spøkilsir fór at koma upp úr vesinum, tá ið eg koyrdi lok-ið upp.

Tvælt í teg, segði mamma. Tú veitst væl, at spøkilsir eru ikki til.

Ja, tað veit eg, men kanska kemur eitt spøkilsir á líkavæl.

So skalt tú bara siga, far burtur titt ljóta býtti spøkilsir, tí tú ert slett ikki til.

So fór eg, men eg tordi ikki longur enn til hurðina á vesinum, so rann eg inn aftur til mammu og segði:

»Veitst tú hvat mamma, eg eri so bangin fyri, at ein stórir hvalur kemur upp úr vesinum, og hvalir eru til, tað veit eg«

Pedagogarnir sum fingi prógvini handað mikudagin vóru: Ann Arnadóttir, Heiði Bech, Anna M. Berthelsen, Judith í Brekkum, Elsa Danielsen, Mirjam Davidsen, Sigrun Davidsen, Helena Friðheim, Anna M. Hansen Friðrun Hansen, Ingrid Hansen, Joan Hansen, Jón Eli Jacobsen, Eyðna Joensen, Djóni Joensen, Rína Joensen, Malan Jógvansdóttir, Fróði Madsen, Unn Matras, Óli Midjord, Björg Olsen Eyðvør T. Olsen, Elida Poulsen, Annika Rajani, Anna á Torkilsheggi og Laila Weihe